

การบริหารการพัฒนาองค์การยุคใหม่ตามหลักธรรมาภิบาล
Management of modern organizational development according to
good governance principles

อำนาจ สาเขตร์ และ พระครูวินัยธรปัญญา ศรีสมุทร

Umnart Sakheth And Phrakhruwinaithon Panya Srisamut

อาจารย์ประจำหลักสูตร สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

หน่วยวิทยบริการวิทยาลัยสงฆ์พุทธชินราช มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วัดท่านา จังหวัดตาก

E-mail Umnart12@hotmail.com

บทคัดย่อ

การสร้างแนวคิดให้กับนักบริหารได้ต้องตระหนักถึงการเปลี่ยนแปลงการบริหารในยุคโลกาภิวัตน์ด้านการบริหารองค์การ เช่น การพัฒนาองค์การ การพัฒนาการบริหาร การปรับเปลี่ยนองค์การ การนำเทคโนโลยีใหม่ๆ ให้ความสำคัญต่อปริมาณการผลิต เน้นไปยังเป้าหมายและผลสำเร็จที่มาจากการจัดการทำให้การทำงานมีประสิทธิภาพมากขึ้น ต้องสร้างบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีใหม่ๆเป็นต้น เพื่อให้ผู้บริหารหรือผู้สนใจนำไปค้นคว้าปรับปรุงพัฒนาให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงและประโยชน์ทั้งองค์การ ภาครัฐ เอกชน สังคม และประเทศชาติตามหลักธรรมาภิบาลต่อไป

คำสำคัญ : การบริหารการพัฒนา, องค์การยุคใหม่, หลักธรรมาภิบาล

Abstract

Creating ideas for executives must be aware of administrative changes in the globalized era of organizational management such as organizational development. Management development Organization modification The introduction of new technologies Pay attention to the production volume Focus on the goals and achievements that come from management to make work more efficient. Must create personnel with knowledge and ability to use new technologies, etc. To enable executives or interested people to research, improve, develop to keep up with the rapid changes, make changes and benefit both public, private, social and national organizations according to good governance.

Keywords : Administration of Development, Organization Modern, good governance

บทนำ

การที่องค์การจะประสบความสำเร็จหรือล้มเหลวนั้นขึ้นอยู่กับคุณสมบัติของ ผู้นำในองค์การนั้นเป็นอย่างมาก ทั้งนี้เพราะผู้นำที่ดีจะพัฒนา ผู้ใต้บังคับบัญชาหรือผู้ปฏิบัติงานของหน่วยงานนั้นได้ดีและทั้งสองฝ่าย ก็จะช่วยกันสร้างผลผลิต สินค้า หรือบริการที่ต้องการได้ ดังนั้นในทุก วันนี้จะเห็นได้ว่าการฝึกอบรมในองค์การต่างๆ ได้ให้ความสำคัญแก่เรื่องนี้มากขึ้น ซึ่งเป็นการพยายามแสวงหาวิธีการใหม่ๆในการพัฒนานักบริหารให้เป็นผู้นำที่ดีผู้นำที่รู้จักตัดสินใจอย่างเด็ดขาด มักมีคุณสมบัติพิเศษของผู้นำถ้าผู้นำมีความมุ่งมั่น ตัดสินใจเร็ว ไม่โลเล เปลี่ยนไปเปลี่ยน มาบ่อยๆ ลูกน้องก็จะเกิดความมั่นใจ เชื่อถือ และสามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีเป้าหมายชัดเจน ผู้นำจะต้องมีจุดยืน มีอุดมการณ์ หรือมีจุดหมายที่ชัดเจน เพื่อที่จะสามารถมุ่งหน้าไปยังจุดๆ นั้นได้ง่าย และเร็วขึ้น เพราะ

เรารู้ว่าเรากำลังทำอะไรอยู่ คนที่รู้ว่าตนเองกำลังทำอะไรอยู่นั้น ย่อมดีกว่าเดินไปเปิดคลังเลไป เปลี่ยนไปเปลี่ยนมา **รู้จักใช้คน** ผู้นำที่ดีต้องรู้จักลูกน้องของตนว่าใครเหมาะที่จะทำอะไร งานไหนควรให้ใครรับผิดชอบ คนไหนเก่งอะไร มีข้อบกพร่องด้านใดอยู่บ้าง ก็พยายามแก้ไขให้เขาสมบูรณ์แบบขึ้น ใครขาดใครเกินส่วนไหน ก็ปรับแต่งให้ลงตัว **มีความซื่อสัตย์** ผู้นำต้องเป็นตัวอย่างของความซื่อสัตย์ต่อองค์กรด้วย การเป็นเจ้านายเป็นคนเก่ง และเป็นคนที่ไว้ใจได้เป็น คุณสมบัติเช่นนี้ก็จะเป็นอย่างที่ลูกน้องตระหนักถึงคุณลักษณะที่ดี ของเขา เขาควรจะต้องยึดถือความซื่อสัตย์ซึ่งเป็นสรณะตามไปด้วย **สนับสนุนลูกน้อง** ผู้นำที่ดีต้องให้ออกาสลูกน้องหรือผู้ใต้บังคับบัญชา ให้มีโอกาสดูงาน ได้ทำงานที่พิสูจน์ความสามารถของเขา งานใดจะส่งเสริมให้ความสามารถของลูกน้องโดดเด่นเป็นที่ยอมรับ ก็ควรสนับสนุน ให้มีโอกาสดูงานได้เจริญเติบโต ผู้นำที่ดีต้องสร้าง ลูกน้องให้เก่งขึ้นกว่าเดิม โดยไม่ต้องหวาดกลัวว่าเขาจะเลื่อนขั้นขึ้นมาทำงานแทนได้ในภายภาคหน้า **มีมนุษยสัมพันธ์** ผู้นำที่ดีต้องมีมนุษยสัมพันธ์ ทั้งในและนอกองค์กร มีการพบปะสังสรรค์กันนอกเวลางานบ้าง เพื่อสร้างสัมพันธ์ภาพที่ดีต่อกัน และจะส่งผลให้การทำงานราบรื่นยิ่งขึ้น **ฟังความคิดเห็นของผู้อื่น** ผู้บริหารต้องรู้จักรับฟังความคิดเห็นของผู้ใต้บังคับบัญชา มีใจกว้าง ที่จะรับฟังข้อเสนอแนะและถ้าเป็นข้อเสนอแนะที่ดีก็สนับสนุน พยายามสร้างบรรยากาศให้ผู้ใต้บังคับบัญชา กล้าแสดงความคิดเห็น แต่ต้องไม่เป็นคนหูเบา และในการเปิดโอกาสแสดงความคิดเห็นอย่างเสรีนั้น ต้องอยู่ภายใต้ขอบเขต ควรอยู่ในลักษณะการแลกเปลี่ยน ความคิดเห็นมากกว่าการกล่าวโจมตี **มีบุคลิกภาพดีเยี่ยม** เป็นสิ่งที่ไม่ควรมองข้ามอย่างยิ่ง ผู้นำหรือเจ้านายควรเป็นผู้มีบุคลิกดี แต่งกายเหมาะสมกับรูปร่าง หรือ ฐานะทางสังคม ต้องดูสะอาดสะอ้าน ดูสุขภาพ เข้างานสังคมได้อย่างไม่ขัดหูขัดตา และมีบุคลิกดึงดูดใจ น่าเชื่อถือ เป็นที่ยอมรับของคนทั่วไป **มีศิลปะในการเจรจา** ในการพูดนั้นต้องคิดก่อน มีการเตรียมการมาก่อน ความคิดต้องไม่สับสน พูดอย่างสั้น กระชับ ตรงประเด็น จริงใจ เป็นธรรมชาติ พูดด้วยความนุ่มนวล พูดอย่างรู้จักไตร่ตรอง รู้จักสถานการณ์ รู้คิด รู้กาลเทศะ และรู้จักคนที่เรากำลังเจรจา พูดจาต้องไม่ทางเสีย มีจังหวะจะโคนที่ราบรื่น มีเสียงหนักเบาเพื่อเน้นความสำคัญของสิ่งที่พูด และไม่ทำให้รู้สึกเบื่อ สายตาควรจับจ้องไปยังผู้ฟังถ้วนทั่ว และเมื่อพูดจบ จงแสดงท่าทีว่าคุณพร้อมแล้วที่จะรับฟังความเห็นของคนอื่น ไม่ปิดกั้น ไม่คิดว่าสิ่งที่พูดไปนั้นดีที่สุดในทุกเรื่อง ถูกต้องที่สุดกว่าคนอื่น ๆ แต่มันมีความถูกต้องรอบคอบอย่างที่สุดแล้ว จากความคิดของคุณ คนอื่น ๆ มีความคิดเห็นอย่างไร ต้องเปิดโอกาสให้เขาแสดงออกมา เพื่อได้รับแรงสนับสนุน หรือหากถูกค้าน ก็เป็นโอกาสที่เราจะอธิบายเพิ่มเติมได้ **มีความเป็นผู้นำ** ความเป็นผู้นำสำคัญสูงสุด ผู้นำมีความคิดที่เฉียบคม การลงมือที่เฉียบขาด และมีการประสานงานที่เฉียบแหลม มักจะอยู่ข้างหน้าผู้อื่นเสมอ ทั้งการคิด การแสดงความคิดเห็น การลงมือทำ และความรับผิดชอบ พร้อมจะผัดผ่อนคนอื่น และอธิบายถึงความผิดพลาดนั้นอย่างกล้าหาญ ถูกต้อง และแสดงภูมิรู้ว่าเขาเกิดการเรียนรู้จากความผิดพลาดได้ (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต), 2564 : 25) พร้อมจะนำพาทุกคนให้ก้าวพ้นความผิดพลาดนั้นๆ ปรับตัวเข้ากับทุกสถานการณ์ ได้อย่างเหมาะสมและถูกต้อง เข้าใจองค์กรและเห็นใจผู้ร่วมงาน ประสานประโยชน์ขององค์กรและผู้ร่วมงานได้ดี ได้รับความเชื่อถือศรัทธาจากผู้ร่วมงานในทุกระดับ

ดังนั้น การบริหารการพัฒนา จึงเป็นสิ่งสำคัญยิ่งในการบริหารและจัดการองค์กรทั้งในภาครัฐและเอกชน เพื่อให้การดำเนินการบรรลุถึงเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ที่ตั้งใจไว้ เป็นการมองที่เน้นไปที่ตัวบุคคล เรามักจะได้ยินคำพูดที่ใช้เรียกแทน ผู้นำในทิศทางที่แตกต่างกันและมักจะมีขอบเขตที่กว้างขวางตามทัศนะของผู้พบเห็น เพื่อความเข้าใจความหมายเกี่ยวกับผู้นำให้ความหมายที่ เป็นบุคคลที่จะมาประสาน ช่วยเหลือคนทั้งหลายรวมกัน โดยที่ว่าจะเป็นการอยู่รวมกันก็ตาม หรือทำการร่วมกันก็ตาม ให้พากันไปด้วยดีสูงสุดหมายถึงดีงาม ที่ว่าพากันไป ก็ให้พากันไปด้วยดีนั่น หมายความว่าไปโดยสวัสดิ หรือโดยสวัสดิภาพ ผ่านพ้นภัยอันตรายอย่างเรียบร้อย เป็นต้น แล้วก็บรรลุถึงจุดหมายที่ดีงามโดยถูกต้องตามธรรม” หมายความว่า เป็นความจริงความแท้ ความถูกต้อง และได้มาโดยธรรม หรืออาจเป็นผู้มีบุคลิกลักษณะ มีคุณสมบัติเด่นกว่าผู้อื่นในกลุ่มและมีอิทธิพลมากกว่าบุคคลอื่นในหน่วยงาน ทั้งสามารถสร้างความมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลให้เกิดขึ้นแก่หน่วยงานได้ นอกจากนั้นยังหมายรวมถึงบุคคลใด

บุคคลหนึ่งซึ่งรับบทบาทเป็นผู้บริหารประสานผลประโยชน์ในกลุ่มเสมือนเป็นสัญลักษณ์ของกลุ่ม มีอิทธิพลและอำนาจ สามารถบังคับบัญชาบุคคลในกลุ่มให้ปฏิบัติงานบรรลุผลตามเป้าหมายที่องค์กรกำหนดไว้ได้

ภาวะผู้นำกับการบริหารการพัฒนาองค์กรยุคใหม่

การที่คนเราจะเป็ผู้นำได้อย่างมีประสิทธิภาพจนเกิดประสิทธิผลนั้น ผู้เขียนคิดว่าต้องเป็น “ผู้ที่มีแผนงานและการตัดสินใจแก้ปัญหาไปปฏิบัติให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมาย มีกระบวนการในการโน้มน้าว ชักจูงความคิดเห็น และพฤติกรรมของบุคคลอื่นให้คล้อยตาม ให้มีความกระตือรือร้นที่จะหาทางบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมาย ปฏิบัติการขององค์กรให้มีความสามารถในการบริหารจัดการ” ซึ่งมีความสอดคล้องกับนักวิชาการทางพระพุทธศาสนาที่ได้ให้ความหมายของภาวะผู้นำไว้ว่า มีคุณสมบัติ เช่น สติปัญญา ความดีงาม ความรู้ความสามารถของบุคคลที่ชักนำให้คนทั้งหลายมาประสานกัน และพากันไปสู่จุดหมายที่ดีงาม (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต), 2547: 4) การที่ผู้นำใช้อิทธิพลหรืออำนาจหน้าที่ในความสัมพันธ์ซึ่งมีอยู่ต่อผู้ใต้บังคับบัญชาในสถานการณ์ต่างๆ เพื่อปฏิบัติการและอำนวยความสะดวกโดยใช้กระบวนการติดต่อซึ่งกันและกันเพื่อมุ่งให้บรรลุผลตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ คุณลักษณะส่วนบุคคลที่จะแสดงออกมาเมื่อมีปฏิสัมพันธ์กับกลุ่มในระหว่างการทำงานหรือกับผู้ร่วมในสถานการณ์เดียวกัน ในอันที่จะทำให้กิจกรรมของกลุ่มดำเนินไปสู่เป้าหมายและความสำเร็จ (พระครูสิริจันทนิวิฐ, 2548 : 18) แนวคิดเรื่องภาวะผู้นำตามหลักวิชาการทั่วไปจะพบว่า ผู้นำนั้น ตามความหมายจริงๆ แล้ว หมายถึงผู้ที่ได้รับการแต่งตั้งหรือเลือกตั้งจากผู้คนในสังคมหรือหมู่คณะในองค์กร ชุมชน สังคมที่ใดที่หนึ่งเพื่อให้เป็นผู้มีอำนาจและหน้าที่ในการนำพาผู้คนในสังคมหรือชุมชนในสังคมนั้นๆ ดำเนินกิจกรรมภายในสังคมหรือชุมชนให้บรรลุเป้าหมายตามที่กำหนดไว้ ซึ่งความเป็นผู้นำที่ได้รับแต่งตั้งหรือเลือกตั้งภายใต้มติของสังคมดังกล่าวนี้จะมีอำนาจและหน้าที่ในการนำหรือเป็นผู้ใช้อำนาจเพื่อการกระทำการบางอย่างให้สำเร็จ

กล่าวโดยสรุป ผู้นำที่จะประสบความสำเร็จในการบริหารงานไปสู่เป้าหมายได้ดั่งนั้นจะต้อง รู้จักผสมผสานส่วนดีจากการเรียนรู้ต่างๆ มาเป็นของตนเอง มีความพร้อม มีความสามารถในรอบด้าน และที่สำคัญคือจะต้องรู้จักครองตน คือปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี มีคุณธรรม มีความรู้ดี มีความรับผิดชอบดี มีความเสียสละ มีความยุติธรรม นำเลื่อมใส ศรัทธา ครองคน คือรู้จักมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี การให้มีส่วนร่วม การมีความจริงใจต่อกัน การยกย่องให้เกียรติกัน มีศิลปะ ในการจูงใจคน มีวิธีการสื่อสารที่ดี มีความเสียสละ ครองงานคือมีวิสัยทัศน์ มีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่ ทำงานเป็นระบบ มีการประสานงานและการกระจายอำนาจ รู้จักมอบหมายงาน มีการติดตามและประเมินผลสิ่งต่างๆ ที่กล่าวมานี้จะทำให้การบริหารงานได้ประสบผลสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล

ลักษณะของผู้นำกับการบริหารการพัฒนาองค์กรยุคใหม่

การบริหารการพัฒนาองค์กรยุคใหม่ เป็นกระบวนการของอิทธิพลที่บุคคลหนึ่งพยายามใช้อิทธิพลต่อบุคคลอื่น ให้มีพฤติกรรมไปในทิศทางที่ต้องการ ทั้งนี้เพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ในกรกล่าวถึงภาวะผู้นำ จะต้องพิจารณาลักษณะ 3 ประการ คือ 1.ภาวะผู้นำที่เป็นกระบวนการของการใช้อิทธิพล 2.ภาวะผู้นำอยู่ที่ระดับความถูกต้องที่ผู้ตามจะปฏิบัติตาม 3. การบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ ดังรูปแบบการบริหารการพัฒนาองค์กรนั้นได้ 3 ประเภทคือ

1. ผู้นำแบบจักรวรรดินิยม ได้แก่ ผู้นำรัฐที่มีแสนยานุภาพมาก มีอำนาจเหนือรัฐอื่น กล่าวคือใช้อำนาจยึดครองรัฐอื่นมาเป็นเมืองขึ้นของตน ประมุขของรัฐแบบนี้เรียกว่า “มหาราช” หรือ “พระจักรพรรดิ”

2. ผู้นำแบบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ ได้แก่ ผู้นำรัฐที่มีอำนาจสิทธิ์ขาดในการปกครองบ้านเมืองโดยตรง แต่อาจทรงมอบหมายอำนาจนั้นให้พระบรมวงศานุวงศ์หรือบุโรหิต ข้าราชการบริพารไปปฏิบัติแทนได้ ประมุขของรัฐที่ปกครองแบบนี้เรียกว่า “ราชา”

3. ผู้นำแบบประชาธิปไตย ได้แก่ ผู้นำรัฐที่อำนาจสิทธิ์ขาดในการปกครองมิได้ขึ้นอยู่กับประมุขแห่งรัฐแต่เพียงผู้เดียว จะมี “สภา” หรือ “สังฆะ” เป็นผู้กำหนดนโยบาย และมีอำนาจตัดสินใจเกี่ยวกับกิจการบ้านเมือง สังฆะจะทำหน้าที่เลือกสมาชิกขึ้นมาคนหนึ่งทำหน้าที่เป็นหัวหน้าฝ่ายบริหารเรียกว่า “ราชา” ในสมัยนั้น เรียกการปกครองแบบนี้ว่า สามัคคีธรรม (วิรัช ธีรพันธุ์เมธี, 2545, หน้า : 6)

จึงได้สรุปได้ว่า ผู้นำในรูปแบบการปกครองนั้น ควรมีลักษณะของผู้นำจะเป็นแบบใด ขึ้นอยู่กับสถานการณ์ของสังคมในแต่ละแห่งเป็นหลักสำคัญ เพราะผู้นำคือบุคคลที่ได้รับการยอมรับจากชุมชนหรือสังคม จึงต้องพัฒนาและปรับตัวตนเองให้เข้ากับสภาพแวดล้อมและสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ

การพัฒนาผู้นำการบริหารการพัฒนาองค์กรยุคใหม่อย่างสร้างสรรค์

นักวิชาการทางพระพุทธศาสนาหลายท่านได้พูดถึงการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์อย่างสร้างสรรค์ไว้ว่า การศึกษาอบรมในพระพุทธศาสนาอีตผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ดังจะเห็นได้จากการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับพัฒนาการและวุฒิภาวะของผู้เรียน โดยที่พระพุทธเจ้าทรงเทียบความพร้อมในการศึกษาเล่าเรียนของบุคคลเข้ากับบัวสี่เหล่าและทรงจำแนกประเภทของบุคคลที่จะเข้ารับการศึกษอบรมไปตามจริต ๖ และที่สำคัญคือพระพุทธเจ้ามุ่งให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง ตัวอย่างเช่น การบริหารงานบุคคลในพระพุทธศาสนาเริ่มตั้งแต่การรับคนเข้ามาบวชที่ต้องมีการกลั่นกรองโดยคณะสงฆ์ พระพุทธเจ้าทรงมอบความเป็นใหญ่ให้คณะสงฆ์ในการให้การอุปสมบทแก่กุลบุตร เมื่อบวชเข้ามาแล้วพระบวชใหม่จะต้องได้รับการฝึกหัดอบรมและการศึกษาเล่าเรียนจากพระอุปัชฌาย์โดยอยู่ภายใต้การปกครองดูแลของท่านจนบรรชาครบ 5 พรรษา (พระธรรมโกศาจารย์ ศ.ดร. (ประยูร ธมฺมจิตโต), , 2549 : 39) ตามหลักพระพุทธศาสนา ถ้าจะ ให้ถูกต้องตามหลักพระพุทธศาสนาจะต้องพูดว่า มนุษย์เป็นสัตว์ประเสริฐด้วยการฝึก ถ้าไม่ฝึกแล้วหาประเสริฐไม่ การฝึกก็คือทำให้พัฒนาขึ้นด้วยสติปัญญา เป็นต้นมนุษย์เป็น สัตว์ที่ต้องฝึกจึงจะประเสริฐ เพราะเหตุใดเพราะมนุษย์อาศัยสัญชาตญาณได้น้อย ไม่เหมือนสัตว์ประเภทอื่น ซึ่งเกิดมาแล้วก็อยู่ได้ด้วยสัญชาตญาณ แม้แต่คลอดออกมาวันนั้น อย่างลูกห่าน ก็เดินได้เลย ว่ายน้ำได้ทันที หากินได้ทันที แต่มนุษย์เป็นสัตว์ที่ต้องฝึกฝนพัฒนาโดยเฉพาะสิ่งที่เรียกว่าปัญญามาใช้ดำเนินชีวิต แทนที่จะอยู่อย่างสัตว์อื่นที่เป็นตามสัญชาตญาณ (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต), 2540 : 29)

จากการทบทวน แนวคิดที่เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาพอสรุปได้ว่า การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เป็นกระบวนการในการพัฒนาทรัพยากรที่สำคัญที่สุดของผู้นำ เพราะมนุษย์เป็นตัวขับเคลื่อนที่สำคัญและมีบทบาทมากที่สุดในการพัฒนาทุกๆ ด้าน และจะอย่างไรที่จะให้องค์การนั้นมีคุณภาพ นั่นคือ ถ้าองค์กรนั้นมีบุคลากรที่ดีมีคุณภาพแล้ว จะต้องคงรักษาบุคลากรนั้นให้อยู่กับองค์กรให้นานที่สุดหรือมีการจัดการฝึกทักษะให้กับบุคลากรในองค์กรก็ได้ เพื่อที่จะได้พัฒนาบุคลากรให้มีความสามารถในการทำงานและมีการแก้ปัญหาเมื่อมีอุปสรรคได้ทันที

หลักธรรมาภิบาล

ธรรมาภิบาล หมายถึง การบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี เป็นแนวทางสำคัญในการจัดระเบียบให้สังคมรัฐ ภาคธุรกิจเอกชน และภาคประชาชน ซึ่งครอบคลุมถึงฝ่ายวิชาการ ฝ่ายปฏิบัติการ ฝ่ายราชการ และฝ่ายธุรกิจ สามารถอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข มีความรู้รักสามัคคีและร่วมกันเป็นพลัง ก่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน และเป็นส่วนเสริมความเข้มแข็งหรือสร้างภูมิคุ้มกันแก่ประเทศ เพื่อบรรเทาป้องกันหรือแก้ไขเยียวยาภาวะวิกฤติ

ถ้อยคำที่หากจะมีมาในอนาคต เพราะสังคมจะรู้สึกถึงความยุติธรรม ความโปร่งใสและมีส่วนร่วม อันเป็นคุณลักษณะสำคัญของศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และการปกครองแบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นพระประมุข สอดคล้องกับความเป็นไทยรัฐธรรมนูญ และกระแสโลกยุคปัจจุบัน (ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ.2542)

องค์ประกอบของหลักธรรมาภิบาล ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ.2542 ระบุว่าธรรมาภิบาลมีองค์ประกอบ 6 ประการ คือ

1. **หลักนิติธรรม** ได้แก่ การตรากฎหมาย กฎ ข้อบังคับต่าง ๆ ให้ทันสมัยและเป็นธรรม เป็นที่ยอมรับของสังคม ไม่เลือกปฏิบัติ และสังคมยินยอมพร้อมใจปฏิบัติตามกฎหมายและกฎข้อบังคับเหล่านั้น โดยถือว่าเป็นการปกครองภายใต้กฎหมาย มีเขตตามอำเภอใจหรือตามอำนาจของตัวบุคคล

2. **หลักความโปร่งใส** ได้แก่ การสร้างความไว้วางใจซึ่งกัน โดยมีการให้และการรับข้อมูลที่สะดวกเป็นจริง ทันการณ์ ตรงไปตรงมา มีที่มาที่ไปที่ชัดเจนและเท่าเทียม มีกระบวนการตรวจสอบความถูกต้องชัดเจนได้

3. **หลักการมีส่วนร่วม** ได้แก่ การเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมรับรู้ และร่วมคิด ร่วมเสนอความเห็น ในการตัดสินใจปัญหาสำคัญของประเทศในด้านต่าง ๆ เช่น การแจ้งความเห็น การไต่สวนสาธารณะ การประชาพิจารณ์ การแสดงประชามติ นอกจากนี้ยังรวมถึงการร่วมตรวจสอบ และร่วมรับผิดชอบต่อผลของการกระทำนั้น

4. **หลักความรับผิดชอบตรวจสอบได้** ได้แก่ ความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้เป็นการสร้างกลไกให้มีผู้รับผิดชอบ ตระหนักในหน้าที่ ความสำนึกในความรับผิดชอบต่อสังคม การใส่ใจปัญหาสาธารณะของบ้านเมือง และกระตือรือร้นในการแก้ปัญหา ตลอดจนการเคารพในความคิดเห็นที่แตกต่าง และความกล้าที่จะยอมรับผลจากการกระทำของตน

5. **หลักความคุ้มค่า** ได้แก่ การบริหารจัดการและการใช้ทรัพยากรที่มีจำกัด ให้เกิดประโยชน์คุ้มค่า เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนรวม

6. **หลักคุณธรรม** ได้แก่ การยึดมั่นในความถูกต้องดีงาม สำนึกในหน้าที่ของตนเอง มีความซื่อสัตย์สุจริต จริงใจ ซื่อสัตย์ อุดม มีระเบียบวินัย และเคารพในสิทธิของผู้อื่น

การประยุกต์ใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารการพัฒนา การบริหารการพัฒนาในรูปแบบของธรรมาภิบาลนั้น จะเห็นว่าการเจริญเติบโตอย่างต่อเนื่อง มั่นคง ไม่ล้มละลาย ไม่เสี่ยงต่อความเสียหาย พนักงานมีความมั่นใจในองค์กรว่าสามารถปฏิบัติงานในองค์กรได้ในระยะยาว การนำธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารนั้นเพื่อให้องค์กรมีความน่าเชื่อถือและได้รับการยอมรับจากสังคม ปัจจุบันการบริหารงานในภาครัฐได้รับความสนใจจากประชาชนเป็นอย่างมาก ในเรื่องของความโปร่งใสในการดำเนินงาน ดังนั้นการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารงานของภาครัฐ ก็เพื่อให้ประชาชนเกิดความเชื่อถือว่าปัญหาต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการทุจริต คอร์รัปชันของหน่วยงานภาครัฐจะลดลง

บทสรุป

การบริหารการพัฒนาองค์การยุคใหม่นั้น เป็นกระบวนการที่ทำให้ผู้บริหารมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของผู้อื่น ปัจจัยที่สำคัญอย่างหนึ่งแห่งความสำเร็จของการทำหน้าที่ผู้นำ คือ การเป็นผู้ประกอบด้วยคุณสมบัติที่เหมาะสม มีความสามารถในการปรับเปลี่ยนความต้องการของคน ซึ่งความต้องการเป็นตัวกำหนดเป้าหมายและทิศทางในการตัดสินใจ ถ้าเปลี่ยนความต้องการของคนได้ก็เปลี่ยนตัวของคนนั้นได้ ผู้นำที่ดีจะช่วยให้คนพัฒนาความต้องการของตน ทั้งในการปรับเปลี่ยนทัศนคติของบุคคลใหม่มีความต้องการที่ถูกต้องดีงามและให้มหาชนมีการประสานความร่วมมือเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน เพราะการพัฒนาความต้องการเป็นการพัฒนาความสุขของคน เพราะความสุข เกิดจากการสนองความต้องการ ถ้าหากเปลี่ยนความต้องการได้ ก็เปลี่ยนวิธีการหาความสุขของเขาได้ด้วย เมื่อทำอะไรตรงกับ

รายงานสืบเนื่องจากการประชุมวิชาการระดับชาติครั้งที่ 7 “วิถีพุทธ วิถีชุมชน รากฐานชีวิตต้นเชิงสังคมล้านนาในสังคมวิถีใหม่”

วันที่ 28 กุมภาพันธ์ 2564 ณ วิทยาลัยสงฆ์สาปูน มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ความต้องการ ก็ทำให้เขาสนใจและมีความสุขคนก็จะร่วมมือทำอย่างเป็นไปเองโดยประสานกลมกลืนและเต็มใจจะหาทางทำให้สำเร็จ จึงพร้อมที่จะทำและทำได้ง่าย แต่ในทางตรงกันข้าม ถ้าผู้นำกระทำการที่ฝืนความต้องการของคนทั้งสองฝ่ายก็จะเป็นไปอย่างไม่มีความสุขและสิ่งที่ทำก็ยากจะสำเร็จ แนวทางการพัฒนามนุษย์อย่างสร้างสรรค์ ควรนำวิถีพุทธจะผสมผสานระหว่างแนวทางของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์แนวทางอื่นๆและแนวทางของพระพุทธเจ้า สำหรับการพัฒนาเพื่อการปรับปรุงผลงาน เพิ่มความรู้ความเชี่ยวชาญในการปฏิบัติงาน แนวทางการพัฒนาอย่างสร้างสรรค์จะมีความเหมาะสมในการพัฒนามากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

พระครูสิริจันทนิวิฐ. (2548). **ภาวะผู้นำเชิงพุทธ**. กรุงเทพมหานคร : นิติธรรมการพิมพ์.

พระธรรมโกศาจารย์ ศ.ดร. (ประยูร ฐมจินตโต). (2549). **พุทธวิถีการบริหาร**. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต). (2540). **การสร้างสรรค์ปัญญาเพื่ออนาคตของมนุษยชาติ**. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพมหานคร : บริษัท สหธรรมิก จำกัด.

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต). (2547). **ภาวะผู้นำ**. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพมหานคร : สหธรรมิก.

_____. (2546). **ภาวะผู้นำ : ความสำคัญต่อการพัฒนาคน พัฒนาประเทศ**. กรุงเทพมหานคร : ธรรมสภา.

วิรัช ธีรพันธุ์เมธี. (2554). **พุทธปรัชญาการปกครอง**. กรุงเทพฯ : ดวงแก้ว.